

Χρονολόγιο

(Β΄ ΜΕΡΟΣ) 1921-1991

επιμέλεια: ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΣΙΤΑΣ*

1921

16/1: Η ΡΣΟΣΔ και η ΣΣΔ της Λευκορωσίας υπογράφουν συμφωνία για τη συνένωσή τους.

25/2: Η Γεωργία ανακηρύσσεται Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία.

Μάρτιος: Η Βρετανία υπογράφει εμπορική συμφωνία με την ΕΣΣΔ και άλλα κράτη τερματίζουν τον εμπορικό αποκλεισμό της.

7/3: Εξέγερση στην Κρονστάνδη. Χαρακτηρίζεται ως κορυφαία εκδήλωση δυσαρέσκειας που δημιουργήθηκε σε τμήματα του πληθυσμού. Οι στασιαστές ναύτες κατέλαβαν το φρούριο της Κρονστάνδης με κεντρικό σύνθημα: «Ναι στα σοβιέτ, όχι στους μπολσεβίκους». Τελικά, ο Κόκκινος Στρατός κατέστειλε την εξέγερση. Επικεφαλής του Κόκκινου Στρατού ήταν ο Λέων Τρότσκι

16/3: 100 Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Σε αυτό, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην ενότητα του κόμματος και αποφασίστηκε η διάλυση των τάσεων. Απόφαση του Συνεδρίου για την καθιέρωση της ΝΕΠ (Νέας Οικονομικής Πολιτικής). Η ΝΕΠ προέβλεπε τη δυνατότητα

ύπαρξης ιδιωτικών επιχειρήσεων και άφηνε στον αγρότη την ελευθερία να διακινεί τα προϊόντα που έμεναν στη διάθεσή του στο ελεύθερο εμπόριο.

27/3: Εξέγερση στη Γερμανία. Οι Γερμανοί κομμουνιστές υπό την καθοδήγηση του Μπέλα Κουν που έχει σταλεί από την Κομιντέρν οργανώνουν εξέγερση (υπό την ονομασία «Märzaktion») με αφορμή τις κινητοποιήσεις των ανθρακωρύχων. Η εξέγερση αποτυγχάνει.

22/6-12/7: 3ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς στη Μόσχα. Διαπιστώνεται ισοδυναμία στη μάχη της εργατικής τάξης με την αστική στην Ευρώπη και σταθεροποίηση του καπιταλιστικού συστήματος. Προκρίνεται το σύνθημα «στις μάζες» και το πρόταγμα μεταβατικών αιτημάτων που θα κερδίσουν την πλειοψηφία των εργατών στο πλαίσιο της τακτικής του ενιαίου μετώπου. Αποφασίζεται η δημιουργία της Διεθνούς Ένωσης Κόκκινων (Επαναστατικών) Συνδικάτων, της Προφιντέρν.

3-19/7: Ιδρυτικό Συνέδριο της Κόκκινης Διεθνούς των συνδικαλιστικών οργανώσεων (Προφιντέρν) στη Μόσχα.

Αύγουστος: Η ΕΣΣΔ δέχεται βοήθεια σε σιτάρι από τις ΗΠΑ για την καταπολέμηση της πείνας.

i * *Εικονολήπτης-γραφφές (κάποιου κόκκινου στρατού)*

1922

Λιμός στη Ρωσία.

6/2: Η Τσεκά μετονομάζεται σε Γκε-Πε-Ου.

23/2: Διάταγμα της ΠΚΕΕ για τη διάθεση των εκκλησιαστικών κειμηλίων στο ταμείο του αγώνα εναντίον της πείνας.

27/3: Το 11ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Το Συνέδριο εκτίμησε ως θετικά τα αποτελέσματα της εφαρμογής της ΝΕΠ.

3/4: Ο Στάλιν ανακηρύσσεται γραμματέας του Κομμουνιστικού κόμματος.

26/5: Πρώτο εγκεφαλικό επεισόδιο του Λένιν.

Νοέμβρης-Δεκέμβρης: 4ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Ο Λένιν εισηγείται περί της αναγκαιότητας να μάθουν τα ΚΚ να υποχωρούν οργανωμένα σε περιόδους υποχώρησης του επαναστατικού κύματος. Διαμορφώνεται η τακτική του Ενιαίου Εργατικού Μετώπου απέναντι στην εμφάνιση του φασισμού. Δημιουργείται η Διεθνής Οργάνωση Βοήθειας για τους Αγωνιστές της Επανάστασης (ΜΟΠΡ).

26/12: Δεύτερο εγκεφαλικό επεισόδιο του Λένιν.

30/12: Το Πρώτο Συνέδριο των Σοβιέτ της ΕΣΣΔ εγκρίνει τη δήλωση και τη συμφωνία για το σχηματισμό της ΕΣΣΔ.

1923

17-24/4: 12ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Δεν μπόρεσε να παρευρεθεί σε αυτό ο Λένιν, μετά το σοβαρό καρδιακό επεισόδιο που υπέστη.

6/6: Ψηφίζεται το πρώτο Σύνταγμα (της ΕΣΣΔ πλέον) που θα ισχύσει ως τις 5/12/1936.

14-29/9: Η «Σεπτεμβριανή Εξέγερση» στη Βουλγαρία καταλήγει σε ήττα. Η ηγεσία του Βουλγαρικού ΚΚ (Δημητρόφ, Κολάροφ κ.ά.) εγκαταλείπει τη χώρα.

23/10: Εξέγερση κομμουνιστών στο Αμβούργο. Καταλαμβάνονται 26 αστυνομικοί σταθμοί, στήνονται οδοφράγματα. Όμως, η εξέγερση καταστέλλεται μέσα σε μία ημέρα με 100 νεκρούς και 300 τραυματίες.

1924

24/1: Θάνατος του Β. Ι. Λένιν.

2/2: Ο Ρίκοφ επελέγη από το Συμβούλιο των Λαϊκών Επιτρόπων ως πρωθυπουργός της Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας.

23-31/5: 13ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Σύγκρουση μεταξύ της Αριστερής Αντιπολίτευσης (Τρότσκι) και της «τρίοικας» (Στάλιν, Ζινόβιεφ, Κάμενεφ).

Ιούνιος-Ιούλιος: 5ο Συνέδριο Κομμουνιστικής Διεθνούς. Προτεραιότητα η μπολσεβικοποίηση των ευρωπαϊκών ΚΚ, η πάλη με τα οπορτουνιστικά στοιχεία και η πειθαρχία στις τάξεις της Κομιντέρν. Απορρίπτεται κάθε συμβαχία με αστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Τα τελευταία, λόγω της εμπειρίας της καταστολής των εξεγέρσεων σε Γερμανία και Βουλγαρία, θεωρείται ότι λαμβάνουν πλέον φασιστικά χαρακτηριστικά.

1/12: Το ΚΚ Εσθονίας σε συνεννόηση με την Κομιντέρν οργανώνει εξέγερση και πραξικόπημα εναντίον της εσθονικής κυβέρνησης, αλλά αποτυγχάνει (125 νεκροί και 500 συλληφθέντες).

Τέλη 1924: Ο Στάλιν θέτει για πρώτη φορά το ζήτημα της «οικοδόμησης του σοσιαλισμού σε μία μόνο χώρα».

1925

Απρίλιος: Κυκλοφορεί η μπροσούρα του Μπουχάριν: «Μπορούμε να οικοδομήσουμε τον σοσιαλισμό εν τη απουσία της νίκης του δυτικο-ευρωπαϊκού προλεταριάτου;».

18-31/12: 14ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Συνεχίζεται η αντιπαράθεση μεταξύ Στάλιν και Τρότσκι για τον έλεγχο του κόμματος.

1926

Δύο χρόνια μετά το θάνατο του Λένιν, ο Στάλιν με τη στήριξη του Μπουχάριν, υπερίσχυσε των Ζινόβιεφ, Κάμενεφ και Τρότσκι. Η «οικοδόμηση του σοσιαλισμού σε μία μόνο χώρα» γίνεται επίσημη σοβιετική πολιτική.

Μάης: Η Διεθνής Σχολή «Λένιν» ξεκινά τη λειτουργία της στη Μόσχα. Σκοπός η κατάρτιση στελεχών για τη μπολ-

σεβικοποίηση του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος. Μέχρι τα μέσα 1938 που τερματίζει τη λειτουργία της θα αποφοιτήσουν 3.500 στελέχη από 59 χώρες.

1927

Οκτώβριος: Διαγράφονται από την ΚΕ του ΚΚΡ (μπ.) τα τελευταία μέλη της Αριστερής Αντιπολίτευσης.

Νοέμβριος: Οι Τρότσκι και Ζινόβιεφ διαγράφονται από το ΚΚΡ (μπ.).

2-19/12: 15ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Συνέδριο της «Αγροτικής Κολεκτιβοποίησης και της Σοσιαλιστικής Αντεπίθεσης σε όλα τα Μέτωπα». Προχωρά η εκβιομηχάνιση της οικονομίας. Σύγκρουση με τα τελευταία εναπομείναντα μέλη της Αντιπολίτευσης (Ρακόφσκι, Κάμενεφ) και διαγραφή δεκάδων στελεχών που πρόσκειντο στην Αντιπολίτευση.

1928

Ιανουάριος: Ο Τρότσκι εξορίζεται και ένα χρόνο αργότερα απελαύνεται.

Ιούλιος-Σεπτέμβριος: 6ο Συνέδριο Κομμουνιστικής Διεθνούς. Πλησίασμα τρίτης επαναστατικής περιόδου λόγω της αναδυόμενης καπιταλιστικής κρίσης. Τακτική «τάξη εναντίον τάξης». Ολοκληρώνεται η επεξεργασία περί «σοσιαλφασισμού».

1/10: Ανακοινώνεται το πρώτο πεντάχρονο οικονομικό πλάνο στην ΕΣΣΔ με κεντρικό στόχο την κολεκτιβοποίηση.

1929

2/1: Η ΚΕ του ΚΚΡ (μπ.) αποφασίζει τη θέσπιση της επτάωρης εργάσιμης ημέρας.

8/4: Νομικές προσθήκες για τα θρησκευτικά ζητήματα ολοκληρώνουν το διαχωρισμό Εκκλησίας-κράτους και Εκκλησίας-εκπαίδευσης. Ο ρόλος της Εκκλησίας και των θρησκευτικών οργανώσεων περιορίζεται περαιτέρω.

1930

14/4: Αυτοκτονία Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι.

26/6-13/7: 16ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Συνέχιση της εκβιομηχάνισης και της «σοσιαλιστικής οικοδόμησης». Στόχος η ολοκλήρωση της κολεκτιβοποίησης και το ξερίζωμα των κουλάκων ως τάξης. Καθίκον η πολιτική ειρήνης και η αμυντική ενίσχυση της ΕΣΣΔ μπροστά στην κρίση των καπιταλιστικών κρατών και την άνοδο του φασισμού.

1932

Λιμός στην Ουκρανία λόγω της φτωχής σοδειάς και των απότομων αλλαγών που φέρνει η μαζική κολεκτιβοποίηση της γης.

1933

30/1: Ο Χίντεμπουργκ ανακηρύσσει τον Χίτλερ καγκελάριο της Γερμανίας.

1934

26/1-10/2: 17ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). «Τα θεμέλια για μια σοσιαλιστική οικονομία έχουν μπει, η τελευταία καπιταλιστική τάξη –οι κουλάκοι– έχει καταστραφεί [...], η ΕΣΣΔ έχει μπει μια για πάντα στον δρόμο προς τον σοσιαλισμό». Εκτίμηση για επικείμενο νέο πόλεμο που θα στραφεί εναντίον της ΕΣΣΔ. Δεύτερο πενταετές πλάνο. Τελευταίες αντιπολιτευτικές ενέργειες εναντίον της σταλινικής ηγεσίας. Απ' τα 139 μέλη που θα εκλεγούν στην Κεντρική Επιτροπή, τα 98 θα εκτελεστούν μέσα στα επόμενα χρόνια.

12-16/2: Ένοπλη εργατική, αντιφασιστική εξέγερση στη Βιέννη. Η εξέγερση θα κατασταλεί απ' τον αυστριακό στρατό. Εκατοντάδες νεκροί και πάνω από χίλιοι τραυματίες.

16/5: Η ΚΕ του ΚΚΡ (μπ.) αποφασίζει σοβαρές αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας της ιστορίας στα σχολεία επικρίνοντας την ως τότε μεθοδολογία ως «αφηρημένη» και «σχηματική». Η διδασκαλία της ιστορίας προσαρμόζεται στη λογική του «νέου πατριωτισμού».

1/12: Δολοφονία του Κίροφ. Θα αποτελέσει την αφορμή για διαγραφές στελεχών μέσα στο κόμμα και τις Δίκες της Μόσχας.

1935

15/5: Μπαίνει σε λειτουργία η πρώτη γραμμή του μετρό της Μόσχας.

Ιούλιος-Αύγουστος: 7ο Συνέδριο Κομμουνιστικής Διεθνούς. Απορρίπτεται η θέση ότι η άνοδος του φασισμού δημιουργεί επαναστατικές συνθήκες. Κίνδυνος φασιστικής δικτατορίας. Κριτική της θεωρίας περί «σοσιαλφασισμού». Δημιουργία ενιαίου εργατικού μετώπου που θα ενώνει όλη την τάξη ανεξαρτήτως πολιτικής προέλευσης (αναρχικοί, σοσιαλιστές, καθολικοί, ακομμάτιστοι). Δημιουργία λαϊκών μετώπων για τη διεξαγωγή του αντι-

φασιστικού αγώνα και κυβερνήσεων που δεν θα παίρνουν τον χαρακτήρα της δικτατορίας του προλεταριάτου.

1936

16/2: Εκλογική επικράτηση του Λαϊκού Μετώπου στην Ισπανία. Ξεκινάει η αντίστροφη μέτρηση προς τον εμφύλιο πόλεμο.

26/4: Ορκίζεται η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου στη Γαλλία.

19-24/8: Πρώτη δίκη της Μόσχας. Στη διάρκεια αυτής ο Γκριγκόρι Ζινόβιεφ και ο Λεβ Κάμενεφ φέρονται να «ομολόγησαν την ενοχή τους», καταδικάστηκαν κι εκτελέστηκαν.

Σεπτέμβριος: Ο υπουργός Εσωτερικών Υποθέσεων Χένρικ Πάγκοντα αντικαταστάθηκε από τον Νικολάι Γιεζόφ με το όνομα του οποίου συνδέθηκε η περίοδος των μαζικών δώξεων στο κόμμα.

5/12: Τίθεται σε ισχύ το νέο Σύνταγμα που θα ισχύσει ως το 1977 που αναγνωρίζει την ολοκλήρωση της οικοδόμησης του σοσιαλισμού.

1937

23-30/1: Δεύτερη δίκη οδηγεί στην καταδίκη 17 μεσαίων στελεχών, οι 13 εκ των οποίων εκτελέστηκαν. Οι υπόλοιποι εγκλείστηκαν σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας.

11/6: Σε κλειστή δίκη καταδικάστηκαν και εκτελέστηκαν ο Μιχαήλ Τουχατσέφσκι και άλλοι ανώτατοι αξιωματικοί.

30/7: Με το διάταγμα 447 ξεκίνησε η επιχείρηση δίωξης των θεωρούμενων «αντισοβιετικών στοιχείων» και των φιλικών προς αυτών ατόμων. Το διάταγμα όριζε πλάνο δίωξης συνολικά 26.000 ατόμων περίπου και προέβλεπε τους αριθμούς που έπρεπε να επιτευχθούν ανά περιοχή.

1938

Ιδρύεται στη Γαλλία η «Τέταρτη Διεθνής». Ο Τρότσκι και πολλοί υποστηρικτές του θεώρησαν ότι η Κομιντέρν εξαιτίας του σταλινισμού ήταν ανίκανη να καθοδηγήσει τη διεθνή ερ-

γατική τάξη για να πάρει την εξουσία.
2-13/3: Σε τρίτη ανοικτή δίκη δικάστηκαν κορυφαία στελέχη, μεταξύ των οποίων ο Νικολάι Μπουχαρίν, ο Αλεξέι Ρίκοφ και ο Γκένριχ Γιάγκοντα και σχεδόν όλοι οι καταδικασθέντες εκτελέστηκαν.

29/9: Συμφωνία του Μονάχου μεταξύ Χίτλερ (Γερμανία), Μουσολίνι (Ιταλία), Τσάμπερλεν (Αγγλία) και Ντελαντιέ (Γαλλία).

1939

10-21/3: 18ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.). Καταγγελία των δυτικών δημοκρατιών για τη μη υιοθέτηση της πολιτικής της συλλογικής ασφάλειας. Ο σοσιαλιστικός τρόπος παραγωγής θεωρείται ότι έχει επικρατήσει μέσα στην ΕΣΣΔ κι ότι ο σοσιαλισμός έχει σε μεγάλο βαθμό οικοδομηθεί. Στόχος το ξεπέρασμα των πιο ανεπτυγμένων καπιταλιστικών κρατών. Απορρίπτεται η ιδέα ότι το κράτος θα απονεκρωθεί σύντομα. Τρίτο πενταετές πλάνο.

23/8: Η ΕΣΣΔ και η Γερμανία (Γ' Ράιχ) συνυπογράφουν το Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ (Σύμφωνο Μη Επίθεσης).

1/9: Εισβολή της Γερμανίας (Γ' Ράιχ) στην Πολωνία. Έναρξη Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

17/9: Ο Κόκκινος Στρατός καταλαμβάνει την ανατολική Πολωνία.

1940

21/8: Δολοφονείται ο Λεβ Νταβίντοβιτς Μπρονστάιν ή Λέων Τρότσκι στο Μεξικό από τον σταλινικό Ραμόν Μερκαντέρ.

1941

22/6: Έναρξη επιχείρησης Μπαρμπαρόσα. Παραβιάζοντας το Σύμφωνο Μη Επίθεσης, ο Χίτλερ διέταξε τις δυνάμεις του να εφορμήσουν αστραπιαία εναντίον της ΕΣΣΔ κινητοποιώντας τη μεγαλύτερη στρατιωτική δύναμη που είχε ως τότε γνωρίσει η ανθρωπότητα.

Σεπτέμβριος: Πολιορκία του Λένινγκραντ.

7/11: Επέτειος της επανάστασης. Ο γερμανικός στρατός προ των πυλών της Μόσχας.

6/12: Νίκη των Σοβιετικών στη μάχη της Μόσχας.

1942

Άνοιξη: Η Α' Γερμανική Στρατιά προελαύνει προς τον Καύκασο, ενώ η Β' βαδίζει προς το Στάλινγκραντ.

Νοέμβριος: Η μάχη του Στάλινγκραντ σε εξέλιξη.

1943

Φεβρουάριος: Νίκη των Σοβιετικών στο Στάλινγκραντ.

15/5: Διάλυση της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Κύριο επιχείρημα η διευκόλυνση της αντιφασιστικής συμμαχίας και νίκης

5/7-23/8: Η μάχη του Κουρσκ. Νίκη των Σοβιετικών. Η επιτυχία τους είχε ως αποτέλεσμα τη λήξη μέχρι το τέλος του πολέμου των γερμανικών επιθέσεων στο Ανατολικό Μέτωπο.

28/11-1/12: Διάσκεψη Τεχεράνης. ΕΣΣΔ-ΗΠΑ-Βρετανία συμφωνούν στο άνοιγμα δεύτερου μετώπου εναντίον του Άξονα. Πρώτες συζητήσεις για τον μεταπολεμικό κόσμο.

1944

15/3: Υιοθετείται νέος εθνικός ύμνος της ΕΣΣΔ. Η Διεθνής καθίσταται πλέον ύμνος του ΚΚΡ (μπ.).

3/6: Απελευθερώνεται το Μινσκ από τον Κόκκινο Στρατό.

17/7: Γενική επίθεση του Κόκκινου Στρατού κατά των εναπομεινσών γερμανικών δυνάμεων στην Ουκρανία.

23/8: Απελευθερώνεται το Βουκουρέστι, πρωτεύουσα της Ρουμανίας, που ήταν σύμμαχος των Γερμανών.

9/9: Απελευθερώνεται η Βουλγαρία από τον Κόκκινο Στρατό.

Νοέμβριος: Απελευθερώνεται το Βελιγράδι με τη συνδρομή του Κόκκινου Στρατού κι η Σλοβακία μετά από επιχειρήσεις δύο μηνών που κόστισαν 85.000 νεκρούς Σοβιετικούς στρατιώτες.

1945

Ιανουάριος: Ο Κόκκινος Στρατός απελευθερώνει τη Βαρσοβία κι εκκαθαρί-

ζει οριστικά τις Βαλτικές Δημοκρατίες από τα γερμανικά στρατεύματα.

4-11/2: Συμφωνία της Γιάλτας. Διακήρυξη της απελευθερωμένης Ευρώπης που μιλάει για δημοκρατικά καθεστώτα εκλεγμένα σύμφωνα με τη βούληση των λαών. Κύριο θέμα: η μεταπολεμική τύχη της Γερμανίας. Ο Κόκκινος Στρατός ελέγχει ήδη την Πολωνία, την Ρουμανία, την Βουλγαρία, την Ουγγαρία και τμήματα της Τσεχοσλοβακίας, ενώ οι πιο προωθημένες στρατιές του έχουν φτάσει σε απόσταση 65 χιλιομέτρων από το Βερολίνο. Εγκαθιδρύονται λαϊκές δημοκρατίες.

30/3: Ο Κόκκινος Στρατός εισέρχεται στην Αυστρία.

19/4: Μετά από τρεις μέρες σκληρών μαχών στα υψώματα του Ζέελοβ, ο Κόκκινος Στρατός πέρασε τα γερμανικά σύνορα με κατεύθυνση το Βερολίνο.

30/4: Ο Κόκκινος Στρατός εισέρχεται στο Βερολίνο και ο Χίτλερ αυτοκτονεί στο καταφύγιό του. Ύψωση της κόκκινης σημαίας με το σφυροδρέπανο στο γερμανικό κοινοβούλιο (Ράιχσταγκ).

8/5: Άνευ όρων συνθηκολόγηση Γερμανίας με υπογραφή του Γερμανού στρατάρχη Βίλχελμ Κάιτελ.

17/7-2/8: Διάσκεψη του Πότσανταμ. Ρύθμιση μεταπολεμικών ζητημάτων και διακυβέρνησης της ηττημένης Γερμανίας.

2-6/8: Πρώτη χρήση της ατομικής βόμβας. Οι ΗΠΑ πλήττουν τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

1947

Σεπτέμβριος: Σύσκεψη εννέα κομμουνιστικών κομμάτων και ίδρυση του Γραφείου Πληροφοριών (Κομινφόρμ) με έδρα το Βελιγράδι. Ο Ζντάνοφ εκφωνεί τον λόγο περί του χωρισμού του κόσμου σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα.

1948

Ιούνιος: Δεύτερο Συνέδριο της Κομινφόρμ και αποπομπή του ΚΚ Γιουγκοσλαβίας. Δημοσιοποίηση ρήξης ΕΣΣΔ-Γιουγκοσλαβίας.

1949

5-8/1: Ιδρύεται η ΚΟΜΕΚΟΝ (Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας). Ιδρυτικά μέλη: ΕΣΣΔ, Βουλγαρία, Ρουμανία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία.

4/4: Ίδρυση του ΝΑΤΟ.

30/8: Υποχώρηση του ΔΣΕ στην Αλβανία. Λήξη του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα.

1/10: Ο Μάο Τσε Τουνγκ ανακήρυξε τη ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Η Κίνα, μαζί με τη Σοβιετική Ένωση, αναγνωρίζουν την κυβέρνηση του Χο Τσι Μινχ και του κομμουνιστικού εθνικοαπελευθερωτικού μετώπου κατά των Γάλλων αποικιοκρατών. Εφοδιάζουν με σύγχρονα όπλα τους Βιετναμέζους κομμουνιστές.

Νοέμβρης: 3ο Συνέδριο της Κομινφόρμ. Βασικό καθήκον η πάλη για ειρήνη και ανεξαρτησία ενάντια στους πολεμοκάπηλους.

1950

25/6 (έως 27/7/1953): Πόλεμος της Κορέας.

1952

5-14/10: 19ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ.) που μετονομάζεται σε ΚΚΣΕ. Επικυρώνεται η θεωρία της διαίρεσης του κόσμου σε δύο στρατόπεδα (ένα σοσιαλιστικό-δημοκρατικό κι ένα ιμπεριαλιστικό-αντιδραστικό). Πέμπτο πενταετές πλάνο (στόχος η μεγάλη αύξηση της βιομηχανικής κι αγροτικής παραγωγής, αλλά και των καταναλωτικών αγαθών).

1953

5/3: Θάνατος Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουγκαζβίλι (Στάλιν). Ο Νικίτα Χρουστσόφ αναλαμβάνει την ηγεσία του κόμματος επικεφαλής τριόικας.

16-17/6: Εξέγερση στην Αν. Γερμανία. Καταστέλλεται με πάνω από 100 νεκρούς και εκατοντάδες τραυματίες.

12/8: Πρώτη επιτυχημένη δοκιμή της βόμβας υδρογόνου στο Καζακαστάν.

1954

27/2: Η περιοχή της Κριμαίας παραχωρείται στην Ουκρανία.

Νικήτα Χρουστσόφ (αρ.) και Ιωσήφ Στάλιν

20/7: Τέλος της γαλλικής αποικιοκρατίας στο Βιετνάμ. Αναγνωρίζεται η ανεξαρτησία της Λαϊκής Δημοκρατίας του Βιετνάμ (Βόρειο Βιετνάμ).

1955

14/5-14/6: Ιδρύεται το Σύμφωνο της Βαρσοβίας.

1956

14-25/2: 2ο Συνέδριο ΚΚΣΕ. Αποκαλύψεις για την περίοδο Στάλιν. Καταδίκη της «προσωπολατρίας».

Απρίλιος: Διαλύεται η Κομμφορμ ως δείγμα καλής θέλησης για την επαναπροσέγγιση Σοβιετικής Ένωσης-Γιουγκοσλαβίας και συνέχισης της «αποσταλινοποίησης».

28/6: Εξέγερση των εργατών στο Πόζναν της Πολωνίας. Καταστολή της εξέγερσης με δεκάδες νεκρούς.

8/9: Αποφασίζεται η επανεισαγωγή του κατώτατου μισθού (είχε καταργηθεί εν μέσω Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου) από 1/1/1957. Άνοδος μεροκάματων έως και 33% ώστε να εναρμονίζονται με τις νέες αποφάσεις.

23/10-10/11: Εξέγερση στην Ουγγαρία. Επέμβαση και καταστολή από σοβιετικά στρατεύματα.

1957

4/10: Εκτοξεύεται ο πρώτος τεχνητός δορυφόρος της Γης στην ιστορία από τη Σοβιετική Ένωση.

Ιούνιος: Απόπειρα εσωτερικού «πραξικοπήματος» εναντίον του Χρουστσόφ από τους Μαλένκοφ-Μολότοφ-Καγκάνοβιτς-Σεπίλοφ που δεν αποδέχονταν την πολιτική φιλελευθεροποίησης και ειρηνικής συνύπαρξης με τη Δύση που εισήγαγε ο πρώτος. Αποτυγχάνει και οι τέσσερις τοποθετούνται σε αντίσχυρες θέσεις, μακριά από τα κέντρα αποφάσεων.

1959

1/1: Κούβα. Νίκη των επαναστατών στη μάχη στη Σάντα Κλάρα και είσοδος των ανταρτών με επικεφαλής τους Φιντέλ Κάστρο και Τσε Γκεβέρα στην Αβάνα.

27/1-5/2: 21ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Συγκαλείται εκτάκτως. Υιοθετείται επταετές πλάνο οικονομικής ανάπτυξης.

1960

5/2: Ιδρύεται στη Μόσχα το Πανεπιστήμιο της Φιλίας των Λαών «Πατρίς Λουμούμπα» όπου φοιτούν χιλιάδες Ασιάτες, Αφρικανοί και Λατινοαμερικάνοι. Στόχος η κατάρτιση του απαραίτητου επιστημονικού δυναμικού για την ανάπτυξη και την ανεξαρτησία των χωρών του Τρίτου Κόσμου.

1961

12/4: Ο Σοβιετικός κοσμοναύτης Γιούρι Αλεξέιγεβιτς Γκαγκάριν γίνεται ο πρώτος άνθρωπος που ταξιδεύει στο διάστημα και μπαίνει σε τροχιά γύρω από τη Γη.

4/5: Ψηφίζεται ο νόμος ενάντια στον αντικοινωνικό, παρασιτικό τρόπο ζωής και την αποφυγή της κοινωνικά χρήσιμης εργασίας.

1-6/9: Πρώτη Σύνοδος στο Βελιγράδι του Κινήματος των Αδεσμεύτων.

17-31/10: 22ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Επικύρωση της σινοσοβιετικής ρήξης. Ολοκλήρωση της αντισταλινικής καμπάνιας. Διακήρυξη του Χρυστού ότι η ΕΣΣΔ θα έχει φτάσει στον κομμουνισμό σε 20 χρόνια.

1962

Οκτώβριος: Η Κρίση των Πυραύλων της Κούβας αντιπαράθεση διάρκειας 13 ημερών μεταξύ των ΗΠΑ και της Σο-

βιετικής Ένωσης. Αρχίζει ο αποκλεισμός της Κούβας από τις ΗΠΑ.

1963

16/6: Η Βαλεντίνα Τερέσκοβα γίνεται η πρώτη γυναίκα που ταξίδεψε στο διάστημα με το διαστημόπλοιο Βοστόκ.

1964

Ο Χρυστούς απομακρύνεται από την ηγεσία του ΚΚΣΕ. Ακολουθεί περίοδος συλλογικής ηγεσίας (τρίοκα), με γραμματέα τον Λεονίντ Μπρέζνιεφ.

1965

Η νέα ηγεσία μετά την απομάκρυνση Χρυστούς, υπό την τριανδρία των Λεονίντ Μπρέζνιεφ, Αλεξέι Κοσίγκιν, Αντρέι Γκρομίκο, με εισήγηση του πρωθυπουργού Κοσίγκιν, ανακοινώνει μεταρρυθμίσεις.

1966

10/1: Διακήρυξη της Τασκένδης. Καταλυτική παρέμβαση της ΕΣΣΔ για το τέλος της ινδοπακιστανικής ένοπλης σύγκρουσης.

29/3-8/4: 23ο Συνέδριο ΚΚΣΕ. Στόχος η παραπέρα ανάπτυξη των υλικών συνθηκών για ανώτερο επίπεδο διαβίωσης. Καταδίκη των ΗΠΑ για τον πόλεμο του Βιετνάμ.

1967

5/9: Αποκατάσταση των Τατάρων. Ανοίγει ο δρόμος για την επιστροφή τους στην Κριμαία.

1968

21/8: «Ανοιξη της Πράγας». Επέμβαση και καταστολή από σοβιετικά στρατεύματα.

1969

2/3: Συγκρούσεις στα σύνορα ΕΣΣΔ-Κίνας με νεκρούς και τραυματίες. Μέσα στο 1969 οι σινο-σοβιετικές σχέσεις θα φτάσουν σε αρκετές περιπτώσεις σε πολεμικά επεισόδια.

1971

30/3-9/4: 24ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Νέο πεντάχρονο οικονομικό πλάνο (1971-1975) με προβλέψεις για αυξήσεις μι-

σθών-συντάξεων που θα οδηγήσουν στην αύξηση δαπανών για αγορά καταναλωτικών αγαθών.

1975

Μάρτιος-Απρίλιος: Βιετνάμ. Οι δυνάμεις των κομμουνιστών μπαίνουν νικήτριες στη Σαϊγκόν.

17/4: Ανατροπή της κυβέρνησης της Καμπότζης και άνοδος στην εξουσία των Ερυθρών Χμερ.

25/4: Επανάσταση των Γαρυφάλλων στην Πορτογαλία.

2/12: Ανακήρυξη της Λαϊκής Δημοκρατίας του Λάος.

1976

24/2-5/3: 25ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Συνέδριο της πολιτικής και οικονομικής σταθερότητας. Ο Μπρέζνιεφ διακηρύσσει ότι η ΕΣΣΔ δεν θα εισβάλει ούτε θα πολεμήσει με ξένα κράτη, αλλά θα υποστηρίξει τα εθνικο-απελευθερωτικά κινήματα.

Ιούνιος: Συνδιάσκεψη των ευρωπαϊκών κομμουνιστικών και εργατικών κομμάτων στο Βερολίνο, όπου το ΚΚΓ, το ΚΚΙ και το ΙΚΚ παρουσίασαν την ευρωκομμουνιστική πλατφόρμα.

1979

Δεκέμβριος: Ο σοβιετικός στρατός εισβάλλει στο Αφγανιστάν προς υποστήριξη της αφγανικής κυβέρνησης.

1980

Ιούλιος: Ολυμπιάδα της Μόσχας. Μποϊκοτάζ ΗΠΑ και άλλων χωρών λόγω της επέμβασης των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν.

1981

23/2-3/3: 26ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Ο Μπρέζνιεφ προτείνει ένα νέο γύρο συνομιλιών για τον περιορισμό των εξοπλισμών. Η σοβιετική οικονομία δείχνει σοβαρά σημάδια περιορισμού της ανάπτυξης και στασιμότητας.

13/12: Στρατιωτικό καθεστώς υπό τον στρατηγό Γιαρουζέλσκι στην Πολωνία. Το κίνημα «Αλληλεγγύη» χαρακτηρίζεται από το καθεστώς και το ΚΚΣΕ ως «αντι-σοσιαλιστική αντιπολίτευση».

1982

10/11: Θάνατος του Λεονίντ Μπρέζνιεφ. Γενικός Γραμματέας αναλαμβάνει ο Γιούρι Αντρόποφ.

1984

9/2: Θάνατος Αντρόποφ. Γενικός Γραμματέας αναλαμβάνει ο Κωνσταντίν Τσερνιένκο.

1985

10/3: Θάνατος Τσερνιένκο. Γενικός Γραμματέας αναλαμβάνει ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Εξαγγέλλει αλλαγές στην οικονομία και την ηγεσία, περεστρόικα, γκλάσνοστ. Απομάκρυνση των «συντηρητικών στοιχείων» από την ηγεσία του κόμματος και έναρξη πολιτικής «σοσιαλιστικού πλουραλισμού».

16/5: Νόμος για την απαγόρευση κατάλυσης αλκοόλ στους χώρους εργασίας (καμπάνια ενάντια στο αλκοόλ).

1986

25/2-6/3: 27ο Συνέδριο ΚΚΣΕ. Επικυρώνει τις πολιτικές που εισάγει ο Γκορμπατσόφ (γκλάσνοστ, περεστρόικα, επιτάχυνση, ανθρωπίνος παράγοντας, εμπορευματοποίηση).

26/8: Πυρηνικό ατύχημα του Τσερνόμπιλ με τεράστιες οικολογικές συνέπειες.

1988

26/5: Ψήφιση νόμου για τους σοσιαλιστικούς συνεταιρισμούς που τους ανάγει σε βασικό πυλώνα της σοβιετικής οικονομίας. Αυτοχρηματοδοτούμενοι συνεταιρισμοί δύο ειδών: παραγωγικοί και καταναλωτικοί.

Ιούνιος: 19η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΣΕ. Σύγκρουση μεταξύ «μεταρρυθμιστών» και «συντηρητικών». Η Κεντρική Επιτροπή είναι διχασμένη, αλλά τελικά επικρατεί ο Γκορμπατσόφ και οι «μεταρρυθμιστές». Αποφασίζεται η ίδρυση του Συμβουλίου των Λαϊκών Αντιπροσώπων που εκλέγεται απευθείας από το λαό κι όπου παίρνουν μέρος κι ανεξάρτητοι υποψήφιοι.

1989

Φεβρουάριος: Αρχίζει η απόσυρση των σοβιετικών στρατιωτικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν.

Νοέμβριος: Πτώση του τείχους του Βερολίνου. Ανοίγει ο δρόμος για τη γερμανική επανένωση. Η Ρώσικη Συνομοσπονδία συγκαλεί νέο συνέδριο. Ο Μπορίς Γιέλτσιν εκλέγεται πρόεδρος.

1990

Μάρτιος: Το ΚΚΣΕ παύει να έχει το πολιτικό μονοπώλιο. Η ΕΣΣΔ μετατρέπεται σε «πλουραλιστική δημοκρατία». Οι σοβιετικές δημοκρατίες γίνονται σταδιακά ανεξάρτητες.

1991

25/2: Διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

17/3: Δημοψήφισμα στην ΕΣΣΔ με ερώτημα τη διατήρηση ή όχι της Σοβιετικής Ένωσης ως μίας ανανεωμένης ομοσπονδίας ισότιμων κυρίαρχων δημοκρατιών όπου θα εγγυώνται πλήρως τα δικαιώματα κι η ελευθερία του κάθε ατόμου οποιασδήποτε εθνικότητας. Η συμμετοχή κυμαίνεται στο 80% παρ' ότι μια σειρά δημοκρατίες μοπκοτάρουν το δημοψήφισμα. Υπέρ της διατήρησης της ΕΣΣΔ ψηφίζει το 77,85% (πάνω από 145 εκατομμύρια άνθρωποι).

19-21/8: Πραξικόπημα από ανώτατα κομματικά στελέχη με βάσεις στον στρατό και την αστυνομία. Απόπειρα να απομακρυνθεί ο Γκορμπατσόφ και να αποφευχθεί η διάλυση της ΕΣΣΔ. Το πραξικόπημα κατεστάλη με εκατοντάδες νεκρούς, ο Γιέλτσιν θεωρήθηκε ήρωας, ενώ ο Γκορμπατσόφ χάνει την όποια εξουσία κατείχε.

6/11: Το ΚΚΣΕ τίθεται εκτός νόμου.

8/12: Οι πρόεδροι της Ρωσίας, της Ουκρανίας και της Λευκορωσίας υπογράφουν τις συμφωνίες Μπελοβέζα. Ίδρυση της Κοινοπολιτείας των Ανεξάρτητων Κρατών και βήμα προς τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

25/12: Ο Γκορμπατσόφ παραιτείται και κηρύσσει τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. **T**